

Urša Majcen

BEŽANJA

OSEBE

Nataša, 45 *mama*

Dušan, 48 *oče*

Agnes, 18 *hči*

Zdravnik

KRAJ

Za družinsko mizo, v ordinaciji.

ČAS

Dva tisoč devetnajst po Kristusu.

OPOMBE

Dialogi so govornjeni brez posebnih čustvenih poudarkov, odmaknjeno. Obnašanje likov je kljub dokaj realističnim dialogom groteskno. Med njihovim in našim svetom visi močvirnata atmosfera. Gibljejo se nekje med Anderssonovo in Lanthimosovo estetiko.

Vstop

Ordinacija golih umazano belih sten. Soba je previsoka, preozka in predolga. Razsvetljuje jo nenavadna blede svetloba stropne luči. Oken ni. V njej sedi Agnes, oblečena v belo bolniško haljo z dolgimi rokavi. Na sproti nje stoji zdravnik in svoj volčji obraz mirno upira vanjo. V roki drži skodelico čaja. S stekleno paličico meša njeno vsebino.

ZDRAVNIK

Boste čaj?

Kakor hočete.

Veste, zakaj ste tukaj?

Ja ...

Kaj bova z vami?

Če nočete govorit ...

Ne bova prišla nikamor.

Agnes se ozre proti vratom.

Ne bodo se odprla.

Ne še.

Saj vam se ja ne mudi.

Ane?

Proti Agnes potisne skodelico.

Res ne boste čaja?

Limonin je.

1.

NATAŠA

Raje bi videla, da bi obdržali starega.

Družinska hiša. Velika jedilnica porcelanastega videza. Vse v njej je v bledem odtenku skrbno izbrane pastelne barve. Sredino prostora zavzema velika steklena miza. Z izjemo mize in treh ljudi za njo, je jedilnica popolnoma prazna.

DUŠAN

Ampak ta bo boljši – nov.

Nataša vsebino svojega krožnika vztrajno reže na vedno manjše kosce. Vilice nikoli ne ponese k ustom. Za zadržanim govorom se skriva ton obtoževanja in zagrenjenosti. Dušan ne preneha jesti niti med govorjenjem. Veselost v njegovem glasu zakriva obvladan bes nemoči. Njuni gibi so mehanični.

NATAŠA

Stari mi je bil bolj všeč. Pripadal je moji mami.

DUŠAN

Ne skrbi, ko boš videla novega, ti bo takoj prirasel k srcu.

NATAŠA

V vsakem primeru je to ogromna potrata denarja. Prešnji je deloval čisto v redu, dokler ni nekdo razbil tipkovnice in potrgal strun.

DUŠAN

Zagotovo je bila nesreča.

NATAŠA

Vsaj miza je ostala cela.

DUŠAN

Agnes že ne bi ...

AGNES

Saj ne rabimo klavirja.

NATAŠA

Seveda ga. Kako boš drugače vadila?

AGNES

Ne bom.

NATAŠA

Neumnost, vedno si si želela igrat klavir!

AGNES

Ti si hotela igrat klavir!

DUŠAN

Agnes ...

NATAŠA

Za tvoje dobro gre. Ne razumeš, da ti hočem dat vse, kar sem si kdaj želela?

AGNES

Ampak jaz nočem bit ti.

Nataša z nožem cvileče zareže po krožniku.

DUŠAN

Mogoče pa potrebuje samo novega inštruktorja.

NATAŠA

Mogoče ... To bo ... Zagotovo.

AGNES

Ampak ...

NATAŠA

Igrala boš in potem boš srečna. Boš videla.

Tišina. Nataša še vedno reže hrano na kosce. Dušan golta vsebino svojega krožnika. Agnes se hrane ne dotakne.

DUŠAN

Tudi pacient, ki sem ga operiral danes je znal igrat klavir. Bil je učitelj, pa ga je kljub temu znal igrat.

NATAŠA

Vidiš?

DUŠAN

Hernijo je imel.

NATAŠA

Pa je kljub temu igral klavir?

DUŠAN

Lahkotno.

Ja. Ves čas. Ampak je vseeno umrl.

Srčni udar.

Ne vem, kaj sem naredil narobe.

NATAŠA

Neprizadeto.

Kako grozno. Ampak klavir je znal pa vseeno igrat.

DUŠAN

Namesto zadnjih besed se je odločil, da bo odigral *Inferno*.

NATAŠA

Mislila sem, da imajo samo obsojenci pravico do zadnjih besed.

DUŠAN

Tako je hotel. Mogoče se mu je pa zdelo, da je obsojen.

NATAŠA

Na kaj le?

DUŠAN

Ne vem.

Tudi on je bil učitelj, mogoče ga je pa to potrlo.

Tišina.

Mogoče smo pa vsi obsojeni.

NATAŠA

Na kaj?

AGNES

Na življenje.

2.

ZDRAVNIK

Ampak ...

S pogledom preučuje Agnes.

Saj veste, da ne gre za to, da smo obsojeni na življenje. Ker nismo. Gre za to –

AGNES

S kom smo obsojeni živeti.

Tišina.

ZDRAVNIK

Pravite, da nočete ostati doma, ampak ... kam drugam bi pa šli?

3.

DUŠAN

V Pariz? Pariz, v Franciji – veš ti, kako je to daleč?

AGNES

Vem.

DUŠAN

In kaj bi tam?

AGNES

Študirala bi.

NATAŠA

Sama bi bila popolnoma izgubljena. V enem mesecu bi končala zadrogirana, če ne prej.

DUŠAN

Kaj takega bi popolnoma uničilo podobo družine.

NATAŠA

Nehvaležna punca. Veš kaj vse naredim zate, čemu sem si odpovedala ...

DUŠAN

Čemu?

NATAŠA

Saj sva še poročena? Pa kaj sploh razpravljamo, tako ali tako te najverjetneje ne bi sprejeli, potem bi te morala pa spet jaz pobirat.

AGNES

Tega ne moreš vedet.

NATAŠA

Mama vedno ve.

Tišina. Nataša še vedno reže hrano na kosce. Dušan golta vsebino svojega krožnika. Agnes se hrane ne dotakne.

DUŠAN

Tudi pacienta, ki sem ga operiral danes, je na pregled pripeljala mama. Hernijo je imel. Star je bil že več kot trideset let, učitelj je bil, pa ga je mama še vedno spremljala.

NATAŠA

Vidiš?

DUŠAN

Ja, prav do operacijske ga je držala za roko in potem celo pot nazaj do mrtvašnice.

NATAŠA

Kot je prav.

DUŠAN

Od zibke, do groba – ena sama spremljevalka.

NATAŠA

Dogovorjeno je, maturirala boš in nadaljevala na pravo, ob tem pa boš igrala klavir in vadila, kot se spodobi. In vse bo dobro.

AGNES

Nisva se dogovorili.

NATAŠA

Kako prosim?

AGNES

Odločila si se, nisva se dogovorili.

NATAŠA

Ista reč.

AGNES

Obratna!

DUŠAN

Daj, Agi, pojej kaj. To vedno pomaga, da se pomiriš.

AGNES

Nočem več počet tega.

DUŠAN

Daj no, Agi, jej.

AGNES

Ne bom več igrala klavirja, ne bom študirala prava in ne bom za zmeraj doma!

DUŠAN

Daj, Agi, bodi tiho, pa jej.

NATAŠA

Prej kot se sprijazniš s tem, bolje bo.

AGNES

In kaj če se ne bom?

NATAŠA

Seveda se boš, če hočeš živet tukaj.

AGNES

Mogoče pa nočem.

NATAŠA

Res? Kam bi pa šla? Kdo bi te pa hotel, kdo bi te vzel tako? Ali misliš štopat do Priza?

4.

ZDRAVNIK

Veste, nikoli nisem razumel, zakaj bi kdo bežal. Vsaj ne na tak način. Meni se to v bistvu zdi skrajno sebično.

Kaj pa vi menite, zakaj se to dela?

Saj, če nočete govorit o incidentu, govoriva o čem drugem. Misli nas tudi v krogih pripeljejo točno tja, kamor nočemo priti. Veste, da je tudi Dante svoj *Inferno* spisal v krogih?

5.

Tišina. Nataša še vedno reže hrano na kosce. Dušan golta vsebino svojega krožnika. Agnes se hrane ne dotakne.

NATAŠA

Pa kaj boš zdaj?

Se ti sploh sanja, kaj to pomeni za tvojo prihodnost, tvojo kariero?

DUŠAN

Daj, jej, Agi.

NATAŠA

Boš čistilka? Pucala sekrete svojim sošolcem? Lahko bi bila pravnica, lahko bi delala vse, kar sem hotela zase, ampak ...

DUŠAN

Jej, no.

NATAŠA

Sva te tako vzgojila? Vse, kar sem dala zate, boš stran vrgla!

DUŠAN

Da ne bo mrzlo.

NATAŠA

Vse sem naredila zate. Življenje sem ti splanirala, pazila na vsakem koraku ... Najprej klavir, zdaj matura ... Kaj sem zgrešila, da se ti tako meša?

DUŠAN

Agi, jej!

NATAŠA

Lahko bi pokazala malo hvaležnosti za moje žrtve. Da bi naredila, kar sva prosila od tebe. Za tvoje dobro.

DUŠAN

Samo malo, ni ti treba vsega.

NATAŠA

Ni treba še hrane stran metat, če že izobrazbo zavrača.

DUŠAN

Vse bo pojedla.

NATAŠA

Le glej. Pa maturirala boš tudi.

DUŠAN

Na naslednji rok bo šla.
Z najboljšimi inštruktorji.

Tišina

Ravno danes sem operiral slavista. Ali je bil mogoče slovenist?

NATAŠA

Kakšna pa je razlika?

DUŠAN

Ne vem točno, ampak zagotovo je pomembna.

Tišina

Mogoče bi Agi vedela, ko pa ve same nenavadne stvari.
No, Agi, boš povedala?

NATAŠA

Seveda ne bo. Kdaj pa je nazadnje kaj pametnega povedala?

DUŠAN

Pusti, bo že rekla, če noče govorit.
Verjetno ji samo postavljaš napačna vprašanja.

NATAŠA

Seveda, če pa samo ti veš, kaj je dobro za *tvojo* hčer.

DUŠAN

Tudi *tvoja* hči je.

NATAŠA

Moja hči ni neumna.
Niti trapasta. Moja že ne.

AGNES

Za nalašč se nisem učila, za nalašč sem padla!
Če bi maturirala zdaj ... zmagaš ti!
Rada bi šla študirat umetnost, ne pa prava, a me vidva sploh kdaj poslušata? Nočem igrat klavirja, nočem živet vajinega življenja! Halo, tukaj sem, kaj pa moje želje? A me sploh slišita?

Tišina

DUŠAN

Dušan se obrne k Nataši in jo lahkotno nagovori.

Jutri imam spet operacijo.
Hernija. Čisto običajna, ampak hujše še nisem videl.

Tišina.

Tudi včeraj sem imel eno. In predvčerajšnjim. Vse hude.
Ljudje ne pazijo več na svojo hrbtenico.

Tišina.

Tudi danes sem operiral pacienta s hernijo.

NATAŠA

In?

DUŠAN

Izgubil sem ga.

NATAŠA

Kje?

DUŠAN

Med drugim in tretjim vretencem.

Roka mu med nošenjem hrane v usta za stotinko sekunde zastane. Nato neobremenjeno je naprej.

Srčni udar. Umrl je.

NATAŠA

Neprizadeto.

Škoda.

DUŠAN

To je že tretji ta teden.

NATAŠA

Za čim sta umrla prva dva?

DUŠAN

Isto. Srčni udar, obakrat.

NATAŠA

Zavarovalnica krije?

DUŠAN

Seveda.

Vsi trije so imeli življenjsko zavarovanje. Za primer smrti.

NATAŠA

Dobro.

C'est la vie.

Tišina.

6.

ZDRAVNIK

Zakaj ste naredili to? Kaj je bilo tega treba?

AGNES

Nisem nora.

Seveda ne. ZDRAVNIK

Niti nevrotična. AGNES

Sem rekel kaj o tem? ZDRAVNIK

Nobenih zdravil ne rabim. AGNES

Saj ne bi pomagala. Kar vas bo spravilo skozi ta vrata je pogovor ...
Skodelico čaja potisne bliže Agnes.
Pa čaj. ZDRAVNIK

In potem kam? AGNES

To bova pa še videla. ZDRAVNIK
Opazuje Agnes.

Lahko vam tudi srce steham, samo mislim, da vam bo prijetneje, če govorite sami.
Agnes končno pobere skodelico.
Veste, komu je namenjen sedmi krog?

7.

Jaz grem. AGNES

Kaj? DUŠAN
Dušan sedi za mizo. Agnes stoji pred njim, z rame ji visi majhen nahrbtnik. Iz kuhinje se sliši pomivanje posode.

Šla bom. AGNES

Si že rekla, ja. DUŠAN

AGNES

Zares. Zdaj.

Tišina.

Agnes stopi korak proti vratom. Dušan hipno vstane.

DUŠAN

Čakaj, a ne bi samo–

AGNES

Ne.

DUŠAN

Ne moreš kar ... Veš kako bo to izgledalo?

AGNES

Vseeno mi je, kako bo zgledalo.

DUŠAN

Če bi samo malo počakala ...

AGNES

Na kaj še?

DUŠAN

Da bo primerno ...

Agnes odide naprej proti vratom. Dušan ji zapre pot.

A sem ti dovolil?

Agnes stopi proti vratom po drugi strani okrog mize. Dušan ji spet preseka pot. Zapleteta se v neveselo igro lovljenja.

AGNES

Hočem stran.

DUŠAN

Nehaj!

AGNES

Trmasto.

Hočem stran, hočem stran, hočem stran!

DUŠAN

Umiri se, Agnes!

*Agnes se nenadoma zadane naravnost v stekleno mizo in jo prevrne.
Miza s treskom trči ob tla in se razbije. Drobcu belega stekla se razletijo
po jedilnici.
Dušan s hipno gesto udari Agnes, da se zruši na tla med črepinje.
Prihiti Nataša.*

Kaj se gresta? Vsi vaju bodo ...

NATAŠA

Nič ni.

DUŠAN

Vse je uničila!

NATAŠA

Osupla se razgleda po prazni jedilnici, polni kosov belega stekla.

V redu je.

DUŠAN

To ni moja hči. Nič več mi ni podobna.

NATAŠA

Vse je popolnoma v redu.

DUŠAN

Nekaj sva spregledala, ko je rasla.

NATAŠA

Ničesar nisva spregledala.

DUŠAN

Premalo sva bila usklajena.

NATAŠA

Vse je popolno. Vrhunsko celo!

DUŠAN

Da je zrasla ... v to!

NATAŠA

Izjemno je, prav ničesar več se ne bi dalo izboljšati!

DUŠAN

V obraz postaja vedno bolj rdeč.

Izjemno je, prav ničesar več se ne bi dalo izboljšati!

NATAŠA

Ni mi uspelo, da bi jo ...

Tišina

Mislim, da rabi pomoč.

Dušan in Nataša drug drugega prvič pogledata v oči.

Zdravnika potrebuje.

Mislim, da bi jo morala poslat na psihiatrijo.

DUŠAN

Ničesar ne potrebuje. Niti operacije hernije!

NATAŠA

Poglej, kaj je naredila z mojo mizo!

DUŠAN

Kaj bi sosedi rekli, kaj bi rekli moji kolegi ...

NATAŠA

Tega ne moreva popraviti!

DUŠAN

Če se to razve ...

NATAŠA

Rekla bova, da študira v tujini.

DUŠAN

Ampak če se razve ...

NATAŠA

Poklicat je treba doktorja.

DUŠAN

Jaz sem doktor!

NATAŠA

Potem pa naredi kaj. Ušla je izpod nadzora!

DUŠAN

Besno.

Prav! Bom jaz poklical.

NATAŠA

Priznanje težave je prva stopnja na poti k ozdravljenju. Poskrebli bodo zate, boš videla, in potem bo vse v redu, sploh si ne boš več želela it drugam ...

Agnes opazuje svoje starše, belo jedilnico, črepinje, ostanke družinske mize. Pobere kos belega stekla.

Izstop

Tišina.

Bleda svetlobo osvetljuje Agnes in zdravnika.

ZDRAVNIK

Zakaj?

AGNES

Da sem lahko končno šla.

Zvok škripanja in šuštenja, ko se oblazinjena vrata ordinacije odprejo.

Tema.